04

HIGHER SECONDARY EDUCATION

First Terminal Examination-2017-18

Second Language Part - II

SANSKRIT

STD - XII

Total Score : 80
Time : 2 ½ Hours

निर्देशाः

- प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्देशानुसारं लिखत ।
- प्रश्नान् प्रश्ननिर्देशान् च सावधानं पठित्वा उत्तरयत।
- प्रश्नानां वाचनाय १५ निमेषाः कल्पिताः।

I अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु पञ्चप्रश्नानामुत्तरं कोष्ठकात् निर्धार्य लिखत। **(5 x 1 = 5)**

1. गीतगोविन्दस्य कर्ता कः?

   (कालिदासः, वेदव्यासः, जयदेवः)

2. मलयजपङ्कं विषमिव पश्यति - का?

   (सखी, राधा, शारिका)

3. तक्षकेनानुष्ठितं व्रतं किम्?

   (अहिंसा, असिधारा, एकादशी)

4. .... करवस्त्रेण मुखं मार्जयति?

   (रोसी, माता, पुत्रः)

5. पितरौ कृतज्ञतापूर्वं .... अनमताम् ।

   (वृक्षराजम्, तापसीम्, शारिकाम्)

6. कः गणे न अन्तर्भवति ?

   (केशवः, कन्दर्पः, शारिका)

7. शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत ।

   तेन मुनिना ताबोरद्रेरधित्यकां नीतः ।

   तेन मुनिना ताबोरद्रेरधित्यकां आनीतः ।

II. अधोनिर्दिष्टयोः प्रश्नयोः एकस्य उत्तरं निर्देशानुसारं लिखत । **(1 x 6 = 6)**

क) प्रदत्तेषु गीतेषु इष्टतमं गीतं चित्वा आस्वादनटीकां लिखत।

दिशिदिशि किरति सजलकणजालं
नयननलिनमिव विगलितनालम्।।
त्यजति न पाणितलेन कपोलम्
बालशशिनमिव सायमलोलम्।।
नयनविषयमपि किसलयतल्पम्
कलयति विहितहुताशनकल्पम्।

ख) वृद्धसंरक्षणस्य प्राधान्यमधिकृत्य लघुटिप्पणीं लिखत ।

III प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा अधो निर्दिष्टानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

मातुः पक्षान्तः निद्रासुखमनुभूयमानाः वयं यथाकथञ्चित् सुप्तोत्थिताः। पितरौ भोजनमन्विष्य गतौ। तयोः आगमनकालं यावत् वृक्ष एव पितरौ । स अस्मान् पोतकानिव संरक्षति स्म।

मम अनुजानां शब्दं श्रुत्वा एव नीडात् बहिरागता । वृक्षस्य अधः तण्डुलान् प्रसृतान् यदृच्छया अपश्यम्।

तण्डुलान् आहर्तुम् उद्युक्तायां 'हा हतोऽस्मि' इति रुदितमश्रौषम्। वृक्षस्य एका शुष्कशाखा कस्यचित् जालधारिणः लुब्धकस्य शिरसि अपतत् इव।

क) 1. भोजनमन्विष्य गतौ कौ? **(3 x 2= 6)**

2. पोतकानिव अस्मान् संरक्षति - कः?

3. वृक्षस्य अधः किम् अपश्यम्?

ख) गद्यांशे विद्यमानं क्त्वान्त - ल्यबन्त - तुमुन्नन्त अव्ययानि चित्वा लिखत। **(1 x 3 = 3)**

ग) गद्यांशस्य आशयं स्ववाक्यैः संगृह्य लिखत। **(1 x 6 = 6)**

घ) गद्यभागं पठित्वा उचितं शीर्षकं लिखत। **(1 x 1 = 1)**

IV. उदाहरणानुसारं पदं विश्लेषयत। **(3 x1 = 3)**

उदाः हरिरत्र = हरिः + अत्र ।

१. कविरयम्।

२. रविरत्र।

३. मुनिरपि।

V. श्लोकं पठित्वा गद्यक्रमं पूरयत। **(1 x 4 = 4)**

यहूदबालकैरन्यैः क्वापि क्रीडारतस्तथा
क्वापि चिन्तापरः सर्वैरलक्ष्यत स बालकः।।

स .... अन्यैः .... क्रीडारतः तथा क्वापि............ च सर्वैः ....।

VI. अधोनिर्दिष्टयोः प्रश्नयोः एकस्य उत्तरं निर्देशानुसारं लिखत । **(1 x 6= 6)**

क) खण्डिकां पठित्वा प्रदत्तेषु प्रश्नवाचकशब्देषु त्रीणि उपयुज्य प्रश्नवाक्यानि लिखत।

पुत्रः स्नुषा च कार्यालयात् सोपानमार्गेण बहिरागच्छति । पुत्रः अग्रे, पत्नी पृष्ठतः च । पुत्रः चिन्तामग्नः देहलीतः अवरोहति । पत्नी अस्वस्था इव ।

(का, केन, कुत्र , कः)

ख) सूचनानुसारं विरहिण्या राधायाः अवस्थामधिकृत्य टीकां लिखत ।

(टीका - ലഘുവിവരണം)

सूचनाः - आवासो विपिनायते - हारं भारं मनुते - विषमिव पश्यति ।

VII. प्रदत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नयोः उत्तराणि लिखत।

क) श्लोकं पठित्वा प्रस्तुतपदानां स्थाने अप्रस्तुतपदानि योजयित्वा लिखत। **(1 x 4 = 4)**

आवासो विपिनायते प्रियसखीमालापि जालायते
तापोऽपि श्वसितेन दावदहनज्वालाकलापायते।
सापि त्वद्विरहेण हन्त हरिणीरूपायते हा कथं
कन्दर्पोऽपि यमायते विरचयञ्छार्दूलविक्रीडितम् ।।

प्रस्तुतानि।	अप्रस्तुतानि
आवासः	विपिनम्
प्रियसखीमाला	
तापः	
राधा	
कन्दर्पः	

ख) श्लोकस्य आशयं लिखत। **(1 x 4 = 4)**

VIII. प्रादेशिकभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवदत। **(1 x 5= 5)**

भवन्तः गच्छन्तु, नाहमधुना आगच्छामि। अस्य दयनीयाम् अवस्थां विचिन्त्य कथमेतं त्यक्त्वा गन्तुं शक्नुमः। एषः सर्वदा अस्मान् परित्रातुं व्यग्रः आसीत्। तत्सर्वं विस्मृत्य आपदि एनम् अनादृत्य गन्तुं नाहं समर्था। "गच्छन्तु सर्वे गच्छन्तु।"

IX. अधोदत्तयोः प्रश्नयोः एकस्य उत्तरं लिखत । **(1 x 6 = 6)**

क) पटकथां लिखत।

सः वाल्मीकिः तमसानद्याः तीरे आश्रमे वसन् अवर्तत । तत्र एकदा क्रौञ्चमिथुनस्य पुंसः हन्तारं निषादं "त्वं शाश्वतीं प्रतिष्ठां मा गमः" इति शशाप। ततः ब्रह्मदेवस्य निर्देशानुसारं रामायणं रचयामास ।

ख) पेटिकातः पदानि उपयुज्य त्रीणि वाक्यानि रचयत ।

बालकः शारिका सालारः	नीडे वृद्धसदनम् विद्यालयम्	गच्छति वसति भवति

X. उदाहरणानुसारं योजयत। **(2 x 2 = 4)**

उदाहरणम् - विद्यालयं गच्छति। पाठं पठति।

विद्यालयं गत्वा पाठं पठति ।

1. पुस्तकं पश्यति। पाठं वाचयति।
2. स्नानं करोति। ईश्वरं वन्दते।

XI. कथांशान् क्रमीकृत्य कथास्तम्भं रचयत। **(1 x 6 = 6)**

a) वृक्षाः सम्पुष्टः अभवन्।

b) एका शारिका वृक्षं त्यक्त्वा गन्तुं अशक्ता।

c) व्याधस्य शरेण वृक्षः विद्धः विषबाधितः च।

d) शुष्कं वृक्षं त्यक्त्वा सर्वे गताः।

e) शारिकायाः आर्द्रतायां सन्तुष्टा तापसी वृक्षं शारिकां च अनुगृह्णाति।

f) कश्चन सर्पः व्याधस्य पादयोरन्तरेण झटिति असरत्।

XII. संस्कृतभाषायाम् अनुवदत। **(3 x 2= 6)**

1) കേരളം പ്രകൃതിരമണീയമായ സംസ്ഥാനമാണ്.

2) ശ്രീശങ്കരന്റെ ജന്മദേശം കാലടിയാണ്.

3) സംസ്കൃതപഠനം ശാസ്ത്രജ്ഞാനത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

XIII. यथोचितं योजयत। **(5 x 1= 5)**

1) सोपानसङ्गीतम्	-	जोसफ्।
2) शुककथा	-	सालारः।
3) मुनिः	-	पी.सी. देवस्या
4) वृद्धसदनम्	-	महाभारतम्।
5) क्रिस्तुभागवतम्	-	गीतगोविन्दम् ।